



Van het bestuur

Diverse scholen hebben gebruik gemaakt van de beleefes in het geschiedenisproject Ermelo 1940-45. De vrijwilligers hebben menig groepje naar het onderduikershol en naar het paaltje van Jannes begeleid. Daarnaast hebben vrijwilligers onderdelen van het landschappenproject voor basisscholen Ermelo is Zo! voorbereid. Een aantal malen zijn er zwerfwandelingen door Het Ruige Veld geweest om interessante dingen voor de leerlingen in beeld te krijgen. Veel tijd is er besteed aan de uitvoering van activiteiten in het weidegebied van Ermelo West. Over dit schoolproject-onderdeel kunt u in deze nieuwsbrief meer lezen. De actie Ermelo Schoon is voorbereid en heeft vrijdag 19 september zijn uitvoering gehad.

Een afvaardiging van het bestuur heeft een gesprek gehad met de nieuwe wethouder milieu; de heer Jan van Eijdsen. Bij het gesprek waren ook twee ambtenaren aanwezig. Uit dit gesprek kwam duidelijk naar voren dat de gemeente veel waarde hecht aan de activiteiten van het NMP. De wethouder zegde spontaan zijn medewerking toe aan het lovenswaardig initiatief Ermelo Schoon. Dat het geen loze woorden waren bleek later. In het Ermelosch Weekblad van 3 september wijdde de gemeente op haar pagina een artikel aan ons initiatief.

Ook hebben we ons weer gepresenteerd op de Woud- en Houtdag van de gemeente Ermelo. We hadden de kraam ingericht in het teken van bossen en hout. Het besparen van energie en het gebruik maken van andere energiebronnen was gekoppeld aan het thema. Was er tijdens Solarday in mei veel regen, nu was het, achteraf gezien, de heetste dag van dit jaar. In augustus stonden we weer als vanouds op het Oogstfeest van Horst & Telgt. Daar presenteerden we onze nieuwe ansichtkaartenserie 'Buurtschappen' en 'Landgoederen'. Ansichtkaarten van Horst, van Telgt, van landgoed Groevenbeek en van landgoed Ullerberg zijn nu al te koop. Aan uitbreiding wordt gewerkt.

De vakantie is voorbij en we gaan weer volop plannen maken voor de toekomst. Zo gaan we in samenwerking met Astra Alteria weer cursussen sterrenkunde organiseren.

U hoort zeker weer van ons.

Een greep uit de agenda:

- | | | |
|-----------|---|---|
| ◆ 27 sept | OpenDeur NMP
weidegebied West
Aansluitend fietstocht | De Witte Heide
11.00 - 15.00 uur |
| ◆ 25 okt | OpenDeur NMP
Grafheuvels
Nationale Duurzame
Huizenroute | De Witte Heide
11.00-15.00 uur |
| ◆ 25 okt | Nacht van de nacht | Bezoekerscentrum
Ermelosche Heide
19.00 - 22.00 uur |
| ◆ 29 nov. | OpenDeur NMP
Klimaatverandering | De Witte Heide
11.00 - 15.00 uur |
- | | |
|----------|--|
| ◆ 9 okt | Start Sterrencursus kinderen |
| ◆ 14 okt | Start Sterrencursus volwassenen
opgave en informatie: zie website |

Zie voor meer informatie en openingstijden
thuisbasis De Witte Heide: www.nmpermelo.nl

Opendeur

Kerklaan 5a (zij-ingang)

27 september

Weidegebied Ermelo West
met fietstocht door het gebied.



25 oktober

Grafheuvels

Nationale Duurzame Huizenroute



29 november

Klimaatverandering

Nacht van de nacht

25 oktober 2014



Voor de vierde keer wordt er in Ermelo aandacht besteed aan de Nacht van de Nacht. In en om het Bezoekerscentrum Ermelosche Heide zijn er op 25 oktober allerlei activiteiten. Kijken door telescopen, programma Stellarium, nachtwandelingen, verhalen vertellen. In de informatiekraan van de Stichting Schapedrift is een interview met twee initiatiefnemers geplaatst. Op de websites van de Stichting Schapedrift en op die van ons staat meer informatie. Ook de plaatselijke kranten zullen aandacht schenken aan de Nacht van de Nacht.

Ermelo is Zó!

In dit NMP-basisschoolproject -opgezet in samenwerking met de gemeente Ermelo- staan de mooie landschappen van Ermelo centraal.

De leerlingen ervaren de flora en fauna van de diverse heidevelden, landgoederen, bossen en het weidegebied van Horst en Telgt van heel dichtbij.

Gekozen is voor Er-Op-Uit!-lessen, waarbij de leerlingen met ervaren NMP- of andere gidsen door het landschap zwerven, lopend of met de fiets.

Enkele Er-Op-Uit-lessen worden een week tevoren ingeleid m.b.v. een presentatie in de klas, door NMP-medewerkers of medewerkers van externe organisaties; de leerkracht kan met behulp van de materialen uit de bijbehorende leskist nog meer verdieping aanbrengen.

We hebben diverse externe organisaties bereid gevonden hun medewerking te verlenen aan de Er-Op-Uit!-lessen:

Ermelosche Heide met St. Schapendrift, startend vanuit het Bezoekerscentrum Ermelosche Heide; Speulder- en Sprielderbos met de boswachter van Staatsbosbeheer.

Wij leveren eigen medewerkers voor de bossen van het Ruige Veld, de Groevenbeekse Heide, landgoed Groevenbeek en het Weidegebied van Horst en Telgt.

Bij alle Er-Op-Uit lessen ligt de nadruk op ervaren van het buiten zijn en gebruik van alle zintuigen. Kennis van de natuur, de historie en cultuur van een gebied komen op een ontspannen manier aan bod. Middels interactie worden de kinderen op het spoor gezet van beheer, maar ook van visie op de toekomst.



Een andere aanpak zie je bij de Er-Op-Uit!-les in het weidegebied Horst & Telgt. Hier fietsen de leerlingen in kleine groepjes onder leiding van een leerkracht of ouder van afstappunt naar afstappunt. Hier wachten gidsen van het NMP de leerlingen op, nemen ze vertellend en vragend mee en laten ter plekke door de kinderen een passende opdracht uitvoeren.

Afstappunten zijn:

-Wadi hoek Arendlaan/Zandkampweg: aandacht hier voor de overlaat-functie van de kuil en voor de aanwezige flora.



- Plas aan de Zandkampweg: hier worden de typische kenmerken van deze plek, de waterdierpjes en planten bekeken.

- Boerderij Groenenwoud met aandacht voor de typische kenmerken van een boerderij: hooiberg, windkering d.m.v. hoge bomen en afwatering. Daarnaast is er ook aandacht voor ontwikkeling van de landbouw, met het accent op bedrijfsgebouwen. Tevens voor de nieuwe landgoed-ontwikkeling.

- Boerderij Het Verloren Veld: locatie voor een grondboring en de eeuwenoude landbouwmethode komt aan bod.

- Riebroekerpad: aan de hand van een grondboring komt het ontstaan van het slagenlandschap aan de orde.

- Boerderij Boshof: verschillen en overeenkomsten van Horst en Telgt en de waterlopen in het terrein worden belicht.

Het tweede deel van deze tocht wordt gefietst als fotospeurtocht.

De leerlingen van groep 8 van de Goede Herderschool hebben de pilot op 25 mei uitgevoerd. Zowel de leerlingen, de begeleiders als de vrijwilligers van het NMP konden met een tevreden gevoel op de ochtend terugkijken.



Het weidegebied Ermelo-West is gesitueerd in gebied Horst en Telgt. Deze twee buurtschappen liggen op de overgang tussen de hoge zandgebieden van de Veluwe en de vochtige zandgebieden langs het Randmeer. De ondergrond zijn de uitlopers van de stuwwal die in de voorlaatste ijstijd, het Saalien (200.000-130.000 jaar geleden) is gevormd. Het huidige IJsselmeer en de polders was een groot glaciële bekken. Na deze periode is het bekken opgevuld met afzettingmateriaal. Vooral tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien (115.000-12.000 jaar geleden), is er veel zand afgezet doordat zand uit het toenmalige droge Noordzeebekken door de wind in noordwestelijke richting werd getransporteerd. In deze periode zijn door de dominante noordwestenwinden de parabolachtige zandruggen ontstaan. In het Holoceen (12.000 jaar geleden tot heden) is door de stijging van de zeespiegel het Noordzeebekken volgelopen. Door de stijging van het water steeg ook het grondwater. De bodem in Nederland was zeer waterrijk geworden. Er vormde zich een enorm veenpakket, dat nagenoeg heel westelijk Nederland bedekte. De oostelijke grens van het veen lag in onze omgeving. In het huidige IJsselmeer lag in het veen een zoetwaterbekken. In de Romeinse tijd werd het aangegeven met de naam Almere. Door het oprukkende water werd het veen in deze periode weggeslagen. De (latere) Zuiderzee ontstond.

Tijdens de eerste bewoning (omstreeks 11e eeuw, begin 12e eeuw) was er nog maar een vrij smalle veenstrook tussen Horst-Noord en het water van de Zuiderzee. Na 1500 is de kustlijn nauwelijks meer veranderd en is gelijk aan de huidige. De bewoning is van oudsher op de dekzandruggen. Op deze hogere, drogere plaatsen werden de akkertjes aangelegd. De lagere, natte gebieden werden benut als weide- en hooiland. Op de dekzandruggen is nu een humushoudende bovengrond. Deze zogenaamde enkeerdgronden zijn ontstaan door eeuwenlang opbrengen van potstalmest op akkers. De potstalmest werd verkregen door het vee in stallen op plaggen te houden. De plaggen werden met de uitwerpselen vermengd en zo werd er mest gevormd. Hierdoor is er een humeuze laag ontstaan tussen 50 cm (westelijk) en 100 cm (oostelijk) dik.

Boerennederzettingen

In 2007 heeft BAAC een opgraving en onderzoek verricht in Horst-Noord. In een onderzoeksgebied van ongeveer 4000 m² zijn drie structuren aangetroffen die als huis aangemerkt kunnen worden. Daarnaast zijn er diverse bijgebouwen en hooimijten aangetroffen. Ook zijn er vijf waterputten ontdekt. Men gaat ervan uit dat er in de periode 11e begin 12e eeuw drie erven zijn te traceren. Het waren eenvoudige boerennederzettingen. Uit pollenonderzoek is gebleken dat er rogge en gerst of tarwe werd verbouwd. Het gehouden vee was rund en varken. Er was weinig bos in de omgeving, wel kleine bosschages met voornamelijk els, eik en hazelaar.

Meer weten? Bezoek de Opendeur op 27 september!



Opgraving 2007 boerderij



Impressie boerderij uit de 12e eeuw

Bekijk de website

www.nmpermelo.nl



De Latijnse naam voor de spreeuw is *Sturnus vulgaris*. De tweede naam doet vermoeden dat de vogel heel algemeen voorkomt. Dat was tot voor kort ook zo, maar de achteruitgang van het aantal spreeuwen is enorm en zorgwekkend. Niet voor niets heeft het SOVON Vogelonderzoek 2014 uitgeroepen tot Jaar van de Spreeuw. Waardoor deze achterstand wordt veroorzaakt is echter onduidelijk. Spreeuwen hebben last van bloedluizen (dezelfde luizen waar ook kippen last van hebben). Roofmijten doden deze bloedluizen. Onderzoekers hebben ontdekt dat spreeuwen zich wapenen met roofmijten om zich zo te ontdoen van de bloedluizen. In deze situatie is in al die jaren niets veranderd dus is het niet aannemelijk dat de bloedluis de oorzaak is. Wel is duidelijk dat de gemiddelde legselgrootte significant is afgenomen. Jan Kromdeur (evolutie-ecoloog en hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen) geeft aan dat het gemiddelde van zes eieren in 1998 gedaald is naar gemiddeld drieënhalf nu. Het vermoeden is nu dat de oorzaak gezocht moet worden in het verminderde voedselaanbod. Er zijn minder insecten en wormen. Vooral emelten (larven van langpootmuggen) die in de grond leven komen in de intensieve landbouw veel minder voor dan de 'traditionele' landbouw. Ook het aantal rupsen is sterk afgenomen.

Spreeuwen zoeken hun voedsel in laaggras-terreinen. De verschuiving van het tijdstip van het maaien kan ook invloed hebben op de voedselpiek van de spreeuw. Verder onderzoek is noodzakelijk.

De spreeuw is een luidruchtige vogel die nagenoeg de gehele dag zich laat horen. De zang is zeer divers. Het loopt uiteen van gebrabbel, getetter, fluiten en zingen. Het zijn goede imitators van allerlei geluiden, verkeersgeluiden, sirenes, e.d. Hoe ouder het mannetje des te meer heeft hij op zijn repertoire. Hoe complexer de zang des te meer belangstelling bij de vrouwtjes. Daarna letten ze op zijn conditie, glans van zijn verenpak, zijn ultraviolette uitstraling en veerlengte. Als het licht onder een bepaalde hoek op de veren van de spreeuw valt krijgt deze een prachtige groen-paarse gloed. Ook het mannetje keurt het vrouwtje op haar verenkleed. Uit onderzoek is gebleken dat de mannetjes met de langste veren met veel ultraviolet doorgaans paren met de vrouwtjes die ook die kwalificatie hebben.

Spectaculair zijn de spreeuwenzwermen in het voor- en najaar. Onderzoekers zijn nog volop bezig met de vragen zoals; Welke vogel bepaalt de koers? Waardoor botsen de vogels niet op elkaar? Hoe houden ze elkaar in het oog? Op internet zijn filmpjes met spectaculaire beelden van spreeuwenzwermen.

Ook boeiend is de film waarin wetenschappers het voedselzoekgedrag van de spreeuw onderzoeken. 1 mei 2014 uitgezonden door de VPRO www.vpro.nl/speel.program.40969581.html

Via youtube.com met als zoektermen spreeuw of spreeuwenzwerm kunt u veel filmpjes bekijken.



Stichting Natuur- & MilieuPlatform Ermelo

Contactgegevens:
 Gert Schuurman
 Zwaluwstraat 47
 3853 CB Ermelo
 Tel.: 0341 55 41 26
 Website: www.nmpermelo.nl
 E-mail: info@nmpermelo.nl
 Twitter: @nmpermelo
 IBAN: NL 76 RABO 0397756402



Heeft u een Biocom die buiten gebruik is of wilt u graag een Biocom hebben?

Voor nadere informatie en contact: info@nmpermelo.nl of telefoon (0341) 495212 of 560682

Werkgroep Thuiscomposteren
 troubleshooters voor composteren
 en makelaars cv (compostvaten)



Advies energiebesparing of zonnepanelen.
 Geheel vrijblijvend en niet gebonden:

Piet de Zwarte
 Lid van de werkgroep Milieu
pdezwart@xs4all.nl
 telefoon 06 30 08 82 05

OPROEP

De Stichting zoekt vrijwilligers die willen meehelpen in de buitenlessen van onze projecten.
 Belangstelling? info@nmpermelo.nl of tel. (0341) 554126